

"Hadsiz küçük tekyelerin ve zaviyelerin telâhukuyla tevessü eden gayet feyizli ve nurlu ve sahra genişliğinde bir tekke, bir hangâh, bir zikirhane, bir irşadgâhta ve cadde-i kübrâ-yı Muhammedînin (a.s.m.) ve mirac-ı Ahmedînin..." cümlelerinin izahı?

Yedinci Şua'da geçen söz konusu pasajı biraz geriden alarak yeniden buraya alıp izah etmeye çalışalım:

"Hadsiz küçük tekkelerin ve zaviyelerin telâhukuyla tevessü eden gayet feyizli ve nurlu ve sahra genişliğinde bir tekke, bir hangâh, bir zikirhane, bir irşadgâhta ve cadde-i kübrâ-yı Muhammedînin (a.s.m.) ve mirac-ı Ahmedînin (a.s.m.) gölgesinde hakikate çalışan ve hakka erişen ve aynelyakîne yetişen binlerle ve milyonlarla kudsi müşşidler onu dergâha çağırıldılar. O da girdi, gördü ki: O ehl-i keşif ve keramet müşşidler; keşfiyatlarına ve müşahedelerine ve kerametlerine istinaden, bil'icmâ, müttefikân 'Lâ ilâhe illâ Hû' diyerek, vücub-u vücud ve vahdet-i Rabbâniyeyi kâinata ilân ediyorlar."(1)

Kainattan yaratıcısını soran seyyah, bu kez tasavvuf ve tarikat penceresinden tevhide olan işaret ve şehadetleri işitmek ve görmek ister. Tarikat ve tassavvufun mesken ve merkezleri olan tekke ve zaviyelerde Peygamber Efendimiz (asm)'in miraca giderken açık bıraktığı yoldan, manen ve ruhen terakki edip hak ve haikikata ulaşan müşşitlerin, tevhide nasıl delalet ve işaret ettiğini anlamak üzere manen bir dergaha davet edilir.

İşte seyyah, insanın en önemli cihazı olan kalbi işletmek suretiyle hareket eden ve bir çok hakikatleri göz ile müşahade eden, keşif ve keramet sahibi müşşitlerin tümü, aynı hakikat olan **tevhid**e parmak bastıklarını ve ittifak ettiklerini gördü.

Üstad'ın ifadesiyle;

"Cenâb-ı Hakka vâsıl olacak tarîkler pek çoktur. Bütün hak tarîkler Kur'ân'dan alınmıştır. Fakat tarîkatlerin bâzısı bâzısından daha kısa, daha selâmetli, daha umumiyetli oluyor."(2)

Yukarıda, İslama hizmet eden bütün yollar kastedilmiştir. Tarik, yol anlamında kullanılmıştır. Cemaat kavramı da buna dahildir. Tıpkı uçak, tren, otobüs, taksi gibi bütün araçların insanları İstanbul'a götürmesi gibi. Ancak araçların bazıları bazısından daha hızlı gider. Burada "**Zaman uçak zamanıdır.**" dense, bu ifade taksinin, İstanbul'a götüremeyeceği anlamına gelmediği gibi, taksiyi yermek anlamına da gelmez ve gelmemelidir.

Dipnotlar:

(1) bk. [Şualar, Yedinci Şua.](#)

(2) bk. [Mektubat, Yirmi Dokuzuncu Mektup, Zeyl.](#)